

Hazai választottbíróságok eljárási szabályai: A Sport Állandó Választottbíróság

ABSTRACT

Arbitration is the best form of alternative dispute resolution. The main goal is that the parties do not turn to state courts with the legal dispute that has arisen, but settle it through the institutions designated for this purpose. During the arbitration procedure, the dispute is settled with an external participant who is not involved in it. In our country, there is currently a Permanent Court of Arbitration for Sport operating under the Hungarian Chamber of Commerce and Industry as a general commercial arbitration court. There is a Permanent Agricultural Arbitral Tribunal operated by the Hungarian Chamber of Agriculture, Food Industry and Rural Development. According to the provisions of the law on sports, in the cases specified therein, we can speak of the Sports Permanent Arbitral Tribunal. In this study, I would like to explain the functioning of the Permanent Court of Arbitration for Sport. In addition to Act on Arbitration, Act I of 2004 on Sports and the rules of procedure of the Permanent Court of Arbitration for Sport operating within the framework of the Hungarian Olympic Committee must also be examined.

Keywords: arbitration ■ sport ■ permanent court ■ procedural law

I. BEVEZETÉS

Magyarországon a választottbíráskodást a választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény szabályozza (továbbiakban: Vbt.). Hazánkban jelenleg a Magyar Kereskedelmi- és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróságról mint általános kereskedelmi választottbíróságról (továbbiakban: MKIK Választottbírósága), a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara által működtetett állandó agrár-választottbíróságról (továbbiakban: Agrár Választottbíróság) és a sportról szóló törvény rendelkezései szerint, az ott meghatározott ügyekben a Sport Állandó Választottbíróságról beszélhetünk. 2021. október 1. napján ez a három választottbíróság kiegészült a koncesszióról szóló törvény és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról

szóló törvény rendelkezései szerint – az ott meghatározott ügyekben – a Koncessziós Állandó Választottbírósággal. A szintén ezen a naptól életre hívott Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságának oldalán keresve nem találtam meg ezen választottbíróság eljárási szabályzatát, de részletesebb leírását sem. Írásos megkeresésre választ nem kapva, arra tudok gondolni, hogy ez a választottbíróság a kézirat leadásának időpontjában már a jogszabályi keretek megteremtésén túl, de az érdemi megalakulás előtt állhat.

Részletesebben tehát a 2001 óta működő Sport Állandó Választottbíróság működését kívánom kifejteni, melyhez, a már említett a választottbíráskodásról szóló törvény mellett, a sportról szóló 2004. évi I. törvényt (továbbiakban: Stv.), valamint a Magyar Olimpiai Bizottság keretein belül működő Sport Állandó Választottbíróság eljárási szabályzatát is vizsgálni kell.

II. A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁS

A választottbíráskodás nem más, mint az alternatív vitarendezés egyik formája. A cél, hogy a keletkezett jogvitával a felek ne állami bíróságokhoz forduljanak, hanem az erre hivatott intézmények útján rendezzék azt. A választottbíráskodási eljárás során a vitában nem érintett, külső résztvevővel történik a vitarendezés.^[1] A választottbíráskodás gyökerei a nemzetközi kereskedelemről eredeztethetők, a magyar vállalatok egymás közötti gazdasági szerződéseinél a Magyar Kereskedelmi- és Iparkamara állandó választottbírátsága járhatott el az 1980-as évektől, majd 1988-tól általánossá válhatott a gazdasági jogban is az eljárás. A rendszerváltozás után a gazdasági szerződéseknél főszabállyá vált a választottbíráskodás igénybevétele, melyet az erről szóló 1994-es, majd a 2017-es törvény szabályozott. A választottbíráskodás alkalmazása nemcsak az üzleti életben bővült – és terjedt ki idővel az állami tulajdonú társaságokra is –, hanem a sportról szóló 2000. évi CXLV. törvény 41.§ (1) bekezdése is felállította a Sport Állandó Választottbíróságát, melyet a jelenleg hatályos Stv. tovább finomított és fejlesztett. Fontos megemlíteni, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:87. §-a is általánosította a választottbíráskodás lehetőségét, ha azt az egyesület alapszabálya vagy a jogvitában érintett személyek megállapodása a tagsági jogviszonyból, továbbá az egyesületi szervek és a tagok egymás közti jogviszonyából eredő jogvitákra vonatkoztatja.^[2]

A választottbíráskodási eljárás lehet nemzeti és nemzetközi is. Az állami belső választottbíráskodást törvények szabályozzák, és fenntartják a nemzetközi választottbíráshoz fordulás lehetőségét is a jogalanyok számára. Az Stv. lehetővé teszi, hogy a nemzetközi jellegű jogvitákban a Nemzetközi Olimpiai Bizottság mellett működő nemzetközi sport-választottbíráshoz (továbbiakban: CAS) fordulhassanak a magyar sportszövetségek, sportszervezetek.

[1] Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, 2019, 237.

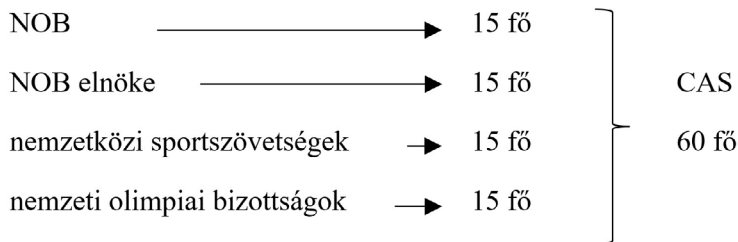
[2] Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, 2019, 239.

A választottbíráskodás lehet eseti (ad hoc), illetve intézményes. A Vbt. 3. § (1) bekezdése nem zárja ki az eseti választottbíráskodást, azaz azt, amikor a felek vitájában egy közösen kijelölt választottbíró jár el, és a felek kötelezik magukat az eseti döntés végrehajtására. Az Stv. 47.§ (8) bekezdése szerint azonban nincs rá lehetőség, hogy – a nevesített hazai és nemzetközi választottbírószági intézményeket kivéve – más állandó vagy eseti választottbírószág járjon el, ezzel igazából kizárja az eseti választottbíráskodás lehetőségét. Az állandóság azt jelenti, hogy bár különböző jogállási formákban, de folyamatosan működő intézmények ezek, amelyekhez rendszeresen fordulnak is a felek. A magyar választottbírószági rendszer sajátossága, hogy mindhárom bíróság köztestületi keretek között működik. A Sport Állandó Választottbírószág a Magyar Olimpiai Bizottság kerekein belül tevékenykedik.

III. PÁRTATLANSÁG ÉS FÜGGETLENSÉG KÉRDÉSE

Itt indokoltnak tartom összevetni a Sport Állandó Választottbírószágot és a CAS-t, a függetlenségük szempontból.

A CAS szervezete kezdetben (1983-1994) úgy nézett ki, hogy annak 60 tagja közül 15-15 tagot jelölt ki a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (továbbiakban: NOB), a NOB elnöke, a nemzetközi sportszövetségek, és a nemzeti olimpiai bizottságok.^[3]

*1. ábra: A CAS összetétele
(Forrás: a szerző saját szerkesztése)*

Az ebben rejlő potenciális összeférhetlenségi veszélyre derült fény 1994-ben, a Gundel-ügy^[4] kapcsán. Elmar Gundel egy zseni volt, akit a Nemzetközi Lovas Szövetség (International Equestrian Foundation, továbbiakban: FEI) ló-doppingolás miatt eltiltott és pénzbírsággal sújtott. Miután a CAS helybenhagyta a FEI határozatát, Gundel fellebbezett a svájci szövetségi bírósághoz, miszerint a CAS nem felel meg a svájci jog alapján a választottbírószágokkal szemben

[3] Szemesi, 2015, 90.

[4] CAS 1992/A/63 GUNDEL v. FEI.

támasztott függetlenség és pártatlanság követelményének. A svájci szövetségi bíróság egyértelműen úgy ítélte meg, hogy a CAS független a FEI-től, annak ellenére is, hogy a CAS 60 tagjából 3 fő a FEI által került kijelölésre, ekként Gundel fellebbezését a svájci szövetségi bíróság elutasította. Az ítélet azonban azt is tartalmazta, hogy a NOB és a CAS közötti szervezeti összefonódás miatt a CAS függetlensége legalábbis megkérdőjelezhető lenne, amennyiben a NOB félként venne részt az alapeljárásban, hiszen (ekkor még) a NOB viseli a bíróság eljárásának költségeit, megváltoztathatja a bíróság eljárási szabályzatait, a NOB és a NOB-elnök pedig közvetlenül is tagokat (15-15 főt) nevez ki a CAS-ba. A Gundel-ügy következményeként mind szervezeti, mind pedig anyagi szempontból meg kellett teremteni a CAS függetlenségét a NOB-tól. Ez utóbbi célt szolgálta az International Council of Arbitration for Sport (továbbiakban: ICAS, magyarul: Nemzetközi Sport Választottbírósági Tanács) létrehozása, melynek feladata a CAS finanszírozásával és igazgatásával kapcsolatos ügyek intézése. Magát a CAS-t pedig két divízióra osztották: a fellebbezési eljárás (*Appeals arbitration division*) során bírálják el azokat az ügyeket, melyekben valamely sportszövetség határozatának megsemmisítésére irányul a kereseti kérelem, míg az általános választottbírói eljárás (*Ordinary arbitration division*) az összes többi ügyet foglalja magában.

Más szempontból is jelentős a Gundel-ügy: a FEI volt ugyanis az első olyan sportági szakszövetség, mely lehetővé tette a saját határozatának CAS előtti megtámadását – így lényegében ebből az esetből alakult ki a fellebbezési eljárás (*appeals procedure*) is, melyben elsősorban az elsőfokú (szakszövetségi) határozat formai (és nem pedig tartalmi) szempontú felülvizsgálata zajlik. A Gundel-ügyet megelőzően (1994-ig) tipikusan a szponzori szerződésekkel, a televíziós közvetítési jogdíjakkal és a sportolók szerződéseivel kapcsolatos ügyek kerültek a CAS elé, mely ügyekben értelemszerűen gyakorlatilag első fokon eljáró bíróságként ítélkezhetett, klasszikus kontradiktórius eljárás keretében.^[5] Az új, ICAS-t a CAS és a NOB közé iktató szervezeti felépítés már a svájci szövetségi bíróság szerint is megfelelőnek és kellően függetlennek minősíthető.^[6]

A korai CAS szervezeti felépítése, összehasonlítva a hazai Sport Állandó Választottbíróság szervezetével, hasonlóságokat mutat. A Sport Állandó Választottbíróságának elnökét és legalább 15 tagját a Magyar Olimpiai Bizottság Elnöksége négy évre választja. Tagjai függetlenek, a Magyar Olimpiai Bizottság által nem utasíthatóak, nem lehetnek a MOB tisztségviselői. Saját eljárási szabályzatát maga határozza meg, mely szabályzat hatályba lépéséhez a MOB elnökének előzetes jóváhagyása szükséges. A magyar Sport Állandó Választottbíróság szervezeti felépítésével kapcsolatosan ugyanis pontosan ugyan az a probléma merülhet fel, mint a korábban említett Gundel-ügy esetén. Amennyiben ugyanis a választottbírói eljárás összetételének meghatározásában döntő szerepe van a Magyar Olimpiai Bizottságnak, okkal feltételezhető, hogy „a MOB, valamint a tagjai

[5] Szemesi, 2015, 91.

[6] CAS 2002/A/370 Lazutina v. IOC.

közötti, sporttal kapcsolatos jogvitákban” (Stv. 47. § (1) d) bek.) a Sport Állandó Választottbíróság aligha tekinthető a MOB-hoz képest függetlennek és pártatlannak, függetlenül attól, hogy formálisan a személyi összeférhetetlenséget a bíróság szervezeti felépítésére vonatkozó szabályzatok ezt egyértelműen rögzítik.

A Gundel ügy problémája a nemzetközi és a hazai szintű vitarendezési fórumokon

1.

NOB → ICAS → CAS

(A közjük iktatott ICAS-sal megoldódott az összeférhetlenség, így megfelel a függetlenség és pártatlanság követelményének)

2.

MOB → Sport Állandó Választottbíróság

(Függetlensége és pártatlansága megkérdőjelezhető)

*2. ábra: A Gundel ügy problémája a nemzetközi és a hazai szintű vitarendezési fórumokon
(Forrás: a szerző saját szerkesztése)*

IV. A HAZAI VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI RENDSZER

Visszatérve a hazai köztestületek mellett működő választottbíróságokra, a MKIK Választottbíróságához elvileg bármilyen, a választottbíróságok elé vihető ügyben lehet fordulni, még a másik két magyar választottbíróságnál csak és kizárólag agrár-, illetve sportügyekben van lehetőség eljárni.^[7] A Vbt. 47. § (1) bekezdése leszögezi, hogy a választottbírósági ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, csakis érvényteleníteni lehet bizonyos esetekben a meghozott határozatot. Ennek megfelelően a három választottbíróság eljárási szabályzatából csak egy (az Agrár Választottbíróságé) tér ki arra, hogy az ítélet végleges és kötelező, az ellen sem fellebbezésnek, sem felülvizsgálati eljárás kezdeményezésének nincs helye; a felek annak önként tartoznak eleget tenni. A végrehajtásra egyébként a bírósági határozatok végrehajtására vonatkozó jogszabályok az irányadók.^[8] A másik kettő nem tesz külön említést fellebbezésről.

[7] Vbt. 59. §.

[8] Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata Választottbírósági Díjszabályzata 47. §.

1. A választottbíráskodási eljárás pozitívumai

A felek az állami bíróság helyett a vitájukat önkéntesen viszik választottbírószám elé. Ezzel elismerik és alávetik magukat annak szabályzatának. Ezt teszik mindazért, mivel a felekre nézve rengeteg pozitívuma van a választottbírószámi útnak. Gyorsabb, mind a határidők szempontjából és az írásbeli út által, valamint az ítélet azonnali végrehajthatóságának szempontjából is. Az eljárás nem nyilvános, így az üzleti titok megőrzésére alkalmasabb ez az eljárás az állami bírósáddal szemben. Az ítélezés is rugalmasabb, a jogszabályokat méltányosan és tágabban értelmezi, kevésbé merev a jogszabályi szövegeértelmezése.

A felek mellett az állam számára is vannak pozitív hatásai a választottbíráskodásnak, nem hiába ruházta át az igazságszolgáltatás privilégiumát az állam a felek által bizalmat élvező, magas jogász felkészültséggel rendelkező választottbírákra. A tehermentesítés, a felek általi nagyobb hajlandóság az ítéletek elfogadására is ide tartozik. A választottbírószámok ítéleteit az állam elismeri és végrehajtja.^[9] A súlyos perjogi hibában szenvedő választottbírószámi ítéletet az állami bíróságok felülvizsgálhatják. Az állami bíróság segítségét is igénybe veheti a választottbírószám bizonyos eljárási cselekményeknél.

A Vbt. alapvetően a szervezeti felépítést határozza meg, amelyet részletszabályokkal a egyedi vonásokkal a különféle választottbírószámok eljárási szabályzata tölt meg, mely a sport esetében kiegészül a Stv. 47. §-ban kifejtettekkel. A MKIK Választottbírószámi eljárási szabályzatának 20. § (1) bekezdése szerint választottbírószám a választottbíró-ajánlási listában szereplő, valamint minden, akár magyar, akár külföldi állampolgár jelölhető, azaz nemcsak a listán szereplők közül választhatnak ügyeknek bírát a felek. Ezzel szemben a Sport Állandó Választottbírószám elnökét és legalább 15 tagját a MOB elnökének javaslatára a MOB elnöksége választja meg 4 évi időtartamra, ahogyan arról már korábban is történt említés.^[10] További feltétel még a jogi szakvizsga és a legalább öt év joggyakorlat, valamint a sport területén szerzett tapasztalat.

A felek közös megállapodása alapján egyesbíró is jelölhető az ügyekben, de mindhárom választottbírószámánál általánosabb az eljáró tanács ítélezése. Ekkor a felperes és az alperes is jelöl egy választottbírószám, amelyek együttesen megválasztják a tanács elnökét. Érdekesesség, hogy a választottbírószámi eljárás alapvetően nem per, az eljárásoknak nem mögöttes szabálya a polgári perrendtartás, de annak alapvető elemeit a különféle választottbírószámi eljárási szabályzatok átveszik.^[11]

[9] Vbt. 53. § (1).

[10] A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbírószám Eljárási Szabályzata 3. § 1. pont.

[11] Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, 2019, 240.

V. A MAGYAR SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZOTTBÍRÓSÁGÁNAK SAJÁTOS SÁGAI

Ahogy már említésre került, a Sport Állandó Választottbíróóság szempontjából három szabályozás releváns: a Vbt., az Stv. és a Sport Állandó Választottbíróóságának eljárási szabályzata, mely kifejti a sporttörvény szűkösen megfogalmazott rendelkezéseit.

Működése a kezdetektől fogva változásokon esett át. Eleinte a Nemzeti Sport szövetséghez kötődően, egy ajánlott mintaszabályzat alapján működött, majd, miután a Nemzeti Sportszövetség megszűnt, a Magyar Olimpiai Bizottsághoz került, ahol 2011-ben elkészítette saját eljárási szabályzatát. A jelenlegi eljárási szabályzata 2019. július 1. napján lépett hatályba, melyet a Sport Állandó Választottbíróóság maga állapított meg, de a MOB elnökségének előzetes jóváhagyása is kellett hozzá. Itt ismét csak utalást tennék az összeférhetetlenségre, melyet a Gundel-ügy kapcsán már érintettünk. Bár a Sport Állandó Választottbíróóság a MOB égisze alatt működik, annak költségét a MOB saját költségvetéséből biztosítja, továbbá joghatósága kiterjed a MOB hatásköréből kivett nem olimpiai sportágakra, a fogyatékosok sportjára, a szabadidő- és diáksportra is.

A Sport Állandó Választottbíróóság klasszikus választottbíróósági hatáskörben, azaz a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata szerint az alábbi ügycsoportokban járhat el, a Stv. 47. §-a szerint:

- a. A sportszövetségek és tagjaik, illetve a tagok egymás közötti – a sportszövetségekhez kötődő tevékenységük körében keletkezett –, sporttal kapcsolatos jogvitáiban. Ez a rendelkezés valamennyi szövetségre kiterjed, nemcsak az országos sportági szakszövetségekre.
- b. A sportszövetségek, illetve a sportolók és a sportszakemberek közötti, sporttal kapcsolatos jogvitákban.
- c. A sportszervezetek, illetve a sportolók és a sportszakemberek közötti, sporttal kapcsolatos jogvitákban. Fontos látni, hogy nem tartozik ebbe a kategóriába a sportvállalkozásokkal, munkáltatóval munkaviszonyban álló hivatásos sportolók vitája, hiszen a munkajogi jogvitákban csak állami munkaügyi bíróságok járhatnak el.
- d. a MOB, valamint a tagjai közötti, sporttal kapcsolatos jogvitákban. A törvény a sportköztestületek közül csak a MOB-ot említi, a másik hármat nem.^[12] Ez a szigorú nyelvtani értelmezés szerint kizárná a másik három köztestületet a sport-választottbíráskodásból. Érdeemes megjegyezni, hogy a sporttörvény nem kizárólagossággal állapította meg a Bíróság hatáskörét, így a köztestületek és tagjaik közötti, a vitarendezésre vonatkozó megállapodás lehetővé teszi a vitarendezés kiterjesztését rájuk is.

Mivel a törvény „sporttal kapcsolatos jogvitákról” beszél, felmerül a kérdés, hogy az imént felsorolt négy eseten túl más, sporttal kapcsolatos jogvita (pl. két

[12] Magyar sportköztestületek: Magyar Olimpiai Bizottság; Magyar Paralimpiai Bizottság; Magyar Versenysport Szövetség; Nemzeti Diák-hallgatói és Szabadidősport Szövetség.

sportszövetség közötti jogvita) tárgyalására is jogosult-e a Sport Állandó Választottbíróság. Az általános álláspont szerint a sporttörvény felsorolása nem taxatív felsorolás, a választottbíróságokra vonatkozó szabályok nem állapítanak meg kizárólagosságot.^[13] A sportegyesület alapszabálya általános jelleggel, vagy a jogvitában érintett személyek egyedi megállapodása mondja ki, hogy a jogvitákban a Sport Állandó Választottbírósághoz kell fordulni. Érdekesség, hogy ha két sportszövetségi tag között keletkezik a jogvita, akkor az ő vitarendezésükre nézve nem elégséges a sportszövetségi alapszabályba foglalt általános rendelkezés, hanem az alperesnek kifejezetten el kell fogadni a választottbírósági eljárást, azaz nem kerülhető meg az érintett felek egyedi megállapodása.^[14] Csakis a Sport Állandó Választottbíróságának eljárási szabályában van az a kitétel, hogy a sportegyesület alapszabályában már kikötheti a választottbíróság eljárást, azaz előre, általános jelleggel a másik kettő választottbíróság alkalmazása nem köthető ki.^[15] Ez persze érthető, mivel mind a kereskedelmi, mind az agrárügyekben a felek eseti jelleggel kerülnek vitás helyzetbe, továbbá nincsenek a sportegyesületekhez, vagy sportszövetségekhez hasonló jogi személyiségek.

A választottbírósági eljárás időtartama komoly eltéréseket mutat a három közttestület esetén. A Sport Állandó Választottbíróság eljáró tanácsa 8 napon belül kijelölésre kerül, a megválasztásától számított 30 napon belül köteles tárgyalást tartani, és annak befejezésekor, vagy annak befejezésétől számított 15 napon belül az ügyet döntéshozatallal fejezi be.^[16] Ezzel szemben a MKIK Választottbírósága és az Agrár Választottbíróság tanácsaiknak az eljárást lehetőség szerint az eljáró tanács megalakulásától számított hat hónapon belül kellene befejezni.^[17] Láthatjuk, hogy a határidőkben is különbségek vannak, valamint a Sport Állandó Választottbíróság szabályozása egyéb, kötelező időtartamokat határoz meg.

Az Stv. 47. § (2) bekezdése – melyet a Sport Állandó Választottbíróságának eljárási szabályzatának 1. § 4. pontja is megismétel – teljes mértékben eltér a klasszikus választottbírósági alapelvektől, és az alábbi esetekben lehetővé teszi a választottbírósághoz történő egyoldalú fordulást:

- a. Sportoló igazolási, átigazolási és az ezzel kapcsolatos versenyengedély-kiadási és -visszavonási ügyében, ha a sportszövetségen belül már lefolytatták a kétfokozatú eljárást. A törvény szövege nem fogalmaz egyértelműen, mivel a sportszakembert is ide sorolja, ellenben neki nem lehet igazolási-átigazolási ügye.

[13] Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, 2019, 243.

[14] Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, 2019, 244.

[15] A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 1. § 5. pont.

[16] A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 17. §.

[17] Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata Választottbírósági Díjszabályzata. 13. §; A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 5. §.

- b. A sporttörvény 14. § (2) bekezdése szerinti súlyos fegyelmi büntetést tartalmazó másodfokú sportszövetségi határozatot a fegyelmissel érintett fél megtámadhatja. A fél itt már sportoló, sportszakember, de sportszervezet is lehet.
- c. Sportszervezet is fordulhat egyoldalúan a Sport Állandó Választottbírósághoz, ha a sportszövetség megtagadja tőle a versenyrendszerben való indulás jogát.^[18]

Fontos, hogy mindhárom esetben él a határozatok kézbesítésétől számított 30 napos jogvesztő határidő a kereset benyújtására. A felperes választhat az állami bírói út és a választottbírósági eljárás között, ami szintén kuriózum, bár ez fakad ezeknek az egyoldalúan kezdeményezhető eljárásoknak a jellegéből. Plusz elem, hogy ezekben az ügycsoportokban a választottbíróság gyorsított eljárást alkalmaz, azaz a kérelem beérkezésétől számított 8 napon belül ki kell jelölni a választottbírói tanácsot, és az a kijelöléstől számított 15 napon belül köteles tárgyalást tartani és a tárgyalás befejeztét követően 15 napon belül érdemi döntést hozni. A döntésnek két iránya lehet: vagy elutasítja a választottbíróság a keresetet, vagy helyt ad annak, vagyis új eljárásra utasítja a sportszövetséget, vagy annak döntését enyhítheti is.

A Sport Állandó Választottbíróságának eljárási szabályzata kiemeli, hogy az eljárás során érvényesülnie kell az egyenlő elbánás elvének, valamint a nyilvánosság teljes kizárásának. Ez nemcsak a sport-választottbíráskodás sajátja, valamennyi választottbírósági eljárásnál előfordul. Érdekesség, hogy az Agrár Választottbíróság eljárási szabályzatának 35. §-a leírja, hogy további személyek jelenlétéhez nemcsak a felek hozzájárulása kell, hanem külön kiemelve az eljáró tanács hozzájárulása is. A felperes keresetére az alperesnek válasziratot kell benyújtani, valamint joga van viszontkeresetre és beszámítási kifogás benyújtására is. Ezek a már említett polgári perrendtartás hatásai, vonásai a választottbíróság eljárására. A felek megállapodhatnak a választottbíró személyében, ilyen megállapodás hiányában a választottbíróság elnöke jelöli ki a választottbírókat. Háromfős tanács esetén a felperes a keresetében, az alperes pedig az ellenkérelmében jogosult egy-egy bírót megnevezésére (ennek hiányában is az elnök jelöl a felek helyett), az ily módon kijelölt két választottbíró pedig közösen nevezi meg a tanács harmadik tagját, aki egyben a tanács elnöki posztját is be fogja tölteni. Ha a két választottbíró nem tud megállapodni a tanácselnök személyében, akkor ebben az esetben is az elnök lesz jogosult az eljáró tanács elnökének kijelölésére. Láthatjuk tehát, hogy a feleknek érdemi beleszólásuk van az eljáró választottbíróság összetételének meghatározásában, nincs azonban arra lehetőségük, hogy bírónevezés hiányában megakadályozzák az eljárást, azzal legfeljebb csak minimálisan nyújtható el az eljárás.^[19]

[18] Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, 2019, 244.

[19] A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 14. § 2. pont.

A választottbíróság érdemi döntés esetén ítéletet vagy részítéletet hozhat. Nem érdemi döntést végzés formájában hoz. Mindhárom választottbíróság eljárási szabályzata rendelkezik eljárási díjtáblázattal, választottbírósági honoráriumról. Ezeket csak példálózó jelleggel mutatom be:

1. MKIK Választottbírósága: 0 - 5.000.000 Ft perértéknél 2,4 %, de minimum 40.000 Ft.
2. Agrár Választottbíróság: 2022. április 01. napját megelőzően 0 - 5.000.000 Ft perértéknél 2,4%, de minimum 80.000 Ft, 2022. április 01. napjától hatályban lévő új eljárási szabályzat szerint 0-10.000.000 Ft perértéknél 120.000 Ft, még a gyorsított egyesbírói eljárás díja ezen összeg másfélszerese.
3. Sport Állandó Választottbíróság: 0-5.000.000 Ft perértéknél 3,6%, de minimum 120.000 Ft.

Láthatjuk, hogy a Sport Állandó Választottbíróságnál kell a legnagyobb összegű honoráriumot kifizetni, ellenben meg kell jegyezni, hogy a MKIK Választottbíróságánál van egy egységes, 25.000 Ft-os regisztrációs díj is, valamint, hogy évente többszáz ügyben hoz döntést, amivel kiemelkedik a választottbírók közül.^[20] Az Agrár Választottbíróság eljárási szabályzata csak gyorsított eljárás vonatkozásában említi a regisztrációs díjat. A közterhek vonatkozásában mindhárom szabályozásnál az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvényre van utalás. Eszerint egységesen a választottbírósági eljárás illetéke az eljárás tárgyi értékének 1%-a, de legalább 5.000 forint, legfeljebb 250.000 forint. Ha az eljárás értéke nem állapítható meg, az illeték 10.000 forint. (Ez az utolsó mondat csak a Sport Állandó Választottbíróság eljárási szabályzatában van benne.)

Zárásként még egy gondolat erejéig visszatérnék a CAS és a Sport Állandó Választottbíróság viszonyához hatáskörük tekintetében, mivel határozott eltérést mutat a két szervezet. A Sport Állandó Választottbíróság hatásköre lényegesen szűkebb, mint a CAS nemzetközi hatásköre, így nem terjed ki például a szponzorok és sportolók vagy sportszervezetek közötti jogvitákra. Érdemes megemlíteni továbbá, hogy a versenyengedélyek kiadásával kapcsolatos igazolási és átigazolási, sportfegyelmi és indulási joggal kapcsolatos ügyekben a sportszövetség előzetes alávetése nélkül is eljárhat a Sport Állandó Választottbíróság, miközben a CAS eljárása a felek kifejezett alávetési nyilatkozata hiányában egyértelműen kizárt.^[21]

[20] Pénzügyi Békéltető Testület: Alternatív Vitarendezés Magyarországon Konferencia, 2016.

[21] Szemesi, 2015, 102.

VI. A SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGA MINT A DOPPING FELLEBBVITELI BIZOTTSÁG

A doping fellebbviteli bizottság mint fellebbviteli fórum a Sport Állandó Választottbíróság szervezeti keretein belül működik, 2021. december 10. napjától kezdve. A működését meghatározó jogszabályok a már említett Stv., a dopingellenes tevékenység szabályairól szóló 363/2021. (VI. 28.) Kormányrendelet és a nemzeti dopingellenes szervezet szabályzata. Feladata a dopingbizottság első fokon meghozott határozatával szemben benyújtott fellebbezés elbírálása, vagy a Nemzetközi Dopingellenes Ügynökség (továbbiakban: WADA) szabályzatban, a nemzetközi követelményekben és a nemzeti dopingellenes szervezet (továbbiakban: HUNADO) szabályzatban meghatározott egyéb okból induló másodfokú dopingeljárás lefolytatása. Eljárásában saját szabályzata mellett a kormányrendeletet, a HUNADO-szabályzatot, valamint a WADA által elfogadott nemzetközi követelményeket és technikai dokumentumokat jelöli meg háttér szabályanyagként.

Eljárása során háromtagú tanácsban vizsgálják a másodfokú dopingügyeket főszebályként, de a Választottbíróság elnöke az egyesbírói formáció mellett is dönthet, ha ehhez a felek a beleegyezésüket adják. Az eljáró tanács kijelölése kapcsán itt is egy 8 napos határidő érvényesül, a fellebbezés beérkezésétől számítva. Az eljárás itt sem nyilvános, melytől a tanács az eljárás alá vont személy engedélyével térhet el. Fontos eltérés az általános eljárásjogi szabályokhoz és alapelvekhez képest, hogy amennyiben az eljárás alá vont személy a magyar nyelvet nem ismeri, beadványát csak hiteles magyar fordítás csatolásával adhatja be, a tárgyaláson tolmács alkalmazásával járhat el, melynek költségei őt terhelik. Láthatjuk tehát, hogy a nyelvhasználat, nyelvismeret joga nem alapvetés.

A fellebbezést a HUNADO útján, papíralapon, 2 példányban kell benyújtani, melyet a kérelem kézhezvételétől számított 10 napon belül az elsőfokú eljárás során keletkezett iratokkal együtt továbbítja a Választottbíróság részére.^[22]

Az eljárás időtartama a már korábban említettekhez hasonló, gyors. Az eljáró tanács a megválasztásától számított 30 napon belül (mely egyszeri alkalommal a tanács elnöke által újabb 30 nappal megtoldható) köteles tárgyalást tartani, és annak befejezésekor, vagy annak befejezésétől számított 30 napon belül az ügyet döntéshozatallal befejezni, mely során a megfellebbezett határozatot helybenhagyja, vagy megváltoztatja. A honorárium mértéke más, a fellebbezési eljárásban eljáró bírakat egyszeri, 200.000 Ft-os honorárium illeti meg.

[22] A Magyar Olimpiai Bizottság keretein belül működő Sport Állandó Választottbíróságnak, mint a doping fellebbviteli bizottságnak a másodfokú dopingeljárás szabályainak megállapításáról szóló szabályzata 8. § 1. pont.

VII. BEFEJEZÉS

A három fellelt választottbíróság eljárási szabályzatát összevetve felismerhető, hogy a MKIK és az Agrárkamara választottbíróságának szabályai hasonlóak egymáshoz, mind nyelvezetben, mind szerkezetben (pl. a díjtáblázatok mellékletként vannak feltüntetve). Mind a MKIK és az Agrárkamara választottbíróságának eljárásjogi szabályai frissültek a 2022-es évben, a MKIK Választottbíróságának szabályzatát 2022. december 31. napjától, míg az Agrár Választottbíróság szabályozását 2022. április 1. napjától kell alkalmazni. A Sport Állandó Választottbíróság szabályozása nyelvezetében, szerkezetében és hatályba lépését tekintve is eltér a másik kettőtől, de így is teljes értékű szabályozása a választottbírósági eljárásnak.

Sárközy Tamás (a Sport Állandó Választottbíróságának volt tagja) úgy fogalmazott, hogy a Sport Választottbíróság a többi választottbírósághoz képest is eltérő területet szabályoz, ugyanis a sportban erős az önszabályozás, és nem érvényesül állami kényszer. Elmondása szerint a leggyorsabb választottbíráskodás a Sport Állandó Választottbíróságon valósul meg, ámbar jelenleg a profi sport alapvetően munkaszerződések alapján zajlik, így erre tekintettel ezekre a jogviszonyokra nem terjed ki a Választottbíróság hatásköre, ily módon a Testület elé kerülő ügyek száma is alacsony.^[23] Továbbá, egy másik ok lehet, hogy a sportszervezetek nem ismerik mélységében a választottbírósági vitarendezés előnyeit, így nem is fordulnak hozzá.

Ezzel kapcsolatosan én időt adnék a Sport Állandó Választottbíróságnak, hiszen a CAS is 1983-ban alakult meg, ami majdnem húsz év mérsékelt igénybevételt követően igazán 2002 óta éli virágkorát, amikor is a nagy nemzetközi sportági szakszövetségek közül utolsóként a FIFA is elfogadta annak joghatóságát. Ezt követően a CAS által tárgyalt ügyek száma, és ezzel szoros összefüggésben a CAS ismertsége is a többszörösére nőtt rövid időn belül, és napjainkban már éves szinten többszáz elé terjesztett ügygel foglalkozik, döntően a labdarúgás köréből. Reménykedjünk a párhuzamokban, azaz, hogy a Sport Állandó Választottbíróság ügyszáma is nagy arányú emelkedésnek indul az első húsz év alacsonyabb ügyszámaikat követően. Mindezek mellett az is kérdéses lehet a jövőre nézve, hogy valaha a Sport Állandó Választottbíróság elé kerül-e félként a MOB – az Stv. 47. § (1) d) pontja szerint –, és ténylegesen vizsgálat tárgyává válik az összeférhetlenség, valamint a függetlenség és pártatlanság alapelveinek megvalósulása.

Utolsó gondolatként külön kiemelném, a Sport Állandó Választottbíróságnak azon már említett egyedi és máshol elő nem forduló eljárásjogi szabályát, miszerint a választottbírósági alapelvektől teljesen eltérően bizonyos esetekben lehetőség van ezen választottbírósághoz történő egyoldalú fordulásra.

[23] Alternatív Vitarendezés Magyarországon Konferencia 2016. november 30. - december 1.

IRODALOM

- Fejes Péter – Sárközy Tamás – Szekeres Diána – Tóth Nikolett (2019): *A magyar sport jogi szabályozása*. HVG-ORAC, Budapest.
- Szemesi Sándor (2015): *Nemzetközi és európai sportjog*. Campus Kiadó, Debrecen.

JOGFORRÁSOK

- 1990. évi XCIII. törvény az illetékről.
- 1999. évi CXXI. törvény a gazdasági kamarákról.
- 2000. évi CXLV. törvény a sportról.
- 2004. évi I. törvény a sportól.
- 2012. évi CXXVI. törvény a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról.
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.
- 2017. évi LX. törvény a választottbíráskodásról.
- 363/2021. (VI. 28.) Kormányrendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól.
- A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata.
- A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata.
- CAS 1992/A/63 GUNDEL v. FEI.
- CAS 2002/A/370 Lazutina v. IOC.
- Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata Választottbírósági Díjszabályzata.

ONLINE FORRÁSOK

- Pénzügyi Békéltető Testület: Alternatív Vitarendezés Magyarországon Konferencia, 2016. (Elérhető: <https://www.mnb.hu/bekeltetes/alternativ-vitarendezesi-konferencia/alternativ-vitarendezes-magyarorszag-konferencia-2016-november-30-december-1>. Letöltés ideje: 2023.06.05.).

Szerényi Gábor grafikája